

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ

У статті висвітлюється питання професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до технологізації педагогічної діяльності; цей сегмент професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти розглядається не як самоціль, а як ресурс наукової здатності фахівців.

Ключові слова: дошкільний заклад освіти, технологічний підхід, технологізація професійної діяльності вихователя.

З огляду на реалії сьогодення, що актуалізують принаймні три параметри професійної підготовки фахівців вітчизняної освітньої галузі – компетентнісну освітню парадигму, дитиноцентризм у фаховій діяльності, орієнтир, як педагогів, так і вихованців на «освіту впродовж життя» – підвищується роль і збагачуються функції вищої школи.

Аналіз творчої діяльності педагогів-майстрів освітньої сфери, зокрема, її чи не найбільш суттєвого і специфічного ланцюжка – бакалавратського ступеня професійної підготовки фахівців дошкільної освіти – засвідчує конструктивність ідей підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в аспекті технологізації педагогічної діяльності. Саме чітка «інструментальна спрямованість» нині найбільше приваблює як науковців-розробників технологічного процесу стосовно освіти (А.Нісімчук, Н.Савотіна, Г.Селевко, С.Сисоєва, О.Падалка та ін.), так і педагогів-практиків.

Аналіз наукового фонду з проблематики технологічного підходу та призначення технологій у такій «тонкій» сфері, якою є освіта особистості, засвідчує наявність полярних поглядів дослідників [5, с.12]. Як не безпідставно зауважує у цьому зв'язку Г.К.Селевко, технологічний підхід до соціальних процесів неможна вважати універсальним, він лише доповнює наукові підходи соціальної педагогіки, соціальної психології, соціології, політології та інших напрямків науки і практики [6, с.8]. Натомість переваги такого підходу безсумнівні, оскільки йдеться про суворе і суто наукове проектування успішної професійної діяльності педагога «тут» і «зараз».

Ми поділяємо позицію тих дослідників (В.Беспалько, І.Дичківська, С.Сисоєва, І.Раченко, Н.Шуркова та ін.), які у трактуванні суто педагогічної сутності технологічного підходу все ж відходять від його безпосереднього зв'язку із потужністю технічних засобів, акцентуючи увагу на ресурсах саме методичних засобів, їх застосуванні із урахуванням найновітніших досягнень сучасної педагогічної науки, що й дозволяє врешті-решт гарантувати успішне розв'язання педагогічних цілей (Н.Фомін). З іншого боку, нами розуміється і те, що технологічний підхід, через спроможність до моделювання педагогічного процесу в цілому, мінімізує експромт фахівця. Можна погодитись із думкою Н.Савотіної про те, що доцільно ще й виходити із такої закономірності: чим досконалішою є технологія, тим повнішим є в неї відбиток сукупності віднайдених педагогом методичних знахідок [5, с.19]. До того ж, взявши до уваги різномірний характер педагогічних технологій (а за Г.Селевком йдеться про науковий, формально-описовий та процесуально-дієвий рівні), можна прогнозувати саме виваженість підходу фахівця до вибору мо-

делей спільної діяльності у підсистемі «вихователів-вихованець», а також наявність емоційної та ціннісно-діяльнісної складових у методико-організаційних його діях. Все це забезпечує здатність педагога створювати якісно новий соціальний простір, зокрема, у дошкільному закладі освіти, де, за Ф.Фребелем, має працювати не ремісник, а митець педагогічної справи, оскільки між вихователем і дитиною має бути «внутрішнє єднання» в настрої, житті, спільній діяльності, грі [7].

Відтак, як нам видається, в умовах бакалаврату (тобто періоду набуття ним базового рівня вищої освіти) прицільний вплив на особистісно-професійне ставлення майбутнього педагога можна вважати конструктивним саме в аспекті формування у студентів готовності до технологізації педагогічної діяльності. При цьому поза сумнівом видається значущість результатів вивчення дослідниками простору професійної активності особистості, що доводять правомірність розглядати такі рівні розвитку провідного виду діяльності особистості, як-от: навчально-професійний, професійно-освітній, репродуктивний, продуктивний, творчий [4, с.73].

Аналізуючи наукові джерела з проблематики професійної педагогіки з огляду на реалізацію вітчизняної концепції самоцінності дошкільного дитинства (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Паніманська, Ю. Приходько та ін.) вочевидь, що у процесі професійної підготовки майбутнього вихователя дошкільного закладу освіти варто враховувати, насамперед, сукупність тих функцій, які має реалізовувати фахівець. А саме: догляд за дітьми (турбота про здоров'я, профілактика порушень стану здоров'я дітей тощо); гностично-дослідницька (встановлення причин і наслідків учинків вихованців, проектування розвитку кожного з них, тощо); виховна; конструкторсько-організаційна (моделювання і управління різновидом діяльності дітей та ін.); діагностична (педагогічно доцільне використання коректуючих методик, тощо); координуюча (створення розвивально-виховного середовища з урахуванням диференційованого підходу до різних типів сімей та ін.). Зрозуміло, що успішна реалізація майбутніми вихователями професійних функцій уможливіється лише за умов компетентного опанування найновітніших технологій різнопланової педагогічної діяльності.

Якщо виходити із завдань бакалавратського рівня підготовки фахівців з дошкільної освіти, вагомості саме особистісно-орієнтованої моделі і вимог компетентної освітньої парадигми, актуалізуються соціально-педагогічні потреби у вихователях, здатних не лише використовувати найпродуктивніші педагогічні технології, а й розробляти нові. При цьому, як зазначають науковці (А. Богуш, В. Нестеренко, О. Новак), принци-

пово важливо спрямовувати підготовку майбутніх вихователів ще й на забезпечення наступності навчання в дошкільних навчальних закладах та початковій школі. Отже, дбаючи про спроможність студентів до технологізації педагогічної діяльності, має сенс фокусувати увагу на погодженості і взаємозв'язку усіх складових навчально-виховного процесу.

Як відомо, класична педагогічна наука (Е. Водозова, О. Запорожець, Н. Лубенець, Є. Тихесєва) довела вагомість внутрішнього органічного зв'язку загального, фізичного і духовного розвитку на межі дошкільного і шкільного дитинства з метою «забезпечити внутрішню підготовку дитини до переходу від однієї сходинки формування особистості до іншої» [2, с.153]. За влучним визначенням А. М. Богущ, наступність навчання є вищим щабелем розвитку, коріння якого проросли в попередньому ґрунті [1, с.309]. Відтак, зосереджуючи увагу у вищій школі на підготовленості майбутніх вихователів до технологізації педагогічної діяльності варто, з одного боку, забезпечувати фундаментальні наукові знання студентами тих особливостей розвитку дітей дошкільного віку, які визначають компетентність вибору ним форм організованої навчальної діяльності – заняття з різних розділів навчальної програми (тематичні, комплексні, комбіновані, інтегровані, домінантні та ін.), самостійної діяльності дітей (художня, рухова, мовленнєва, ігрова, трудова, дослідницька та ін.), індивідуальної роботи, спостереження, екскурсій, розваг, гуртків, тощо. З іншого ж, доцільним є прицільний вплив на усвідомлення студентами на рівні переконань важливості саме творчого підходу до вибору найконструктивніших з тих технологій, які забезпечують наступність у реалізації базового компонента дошкільної освіти та державного стандарту початкової загальної освіти. При цьому, формуючи у студентів пізнавальний інтерес до професійної самореалізації, суттєвим є, як переконує практика, орієнтувати майбутніх вихователів на обережне, педагогічно вмотивоване використання новітніх інформаційних технологій. Зокрема, у межах викладання у вищій відповідних психолого-педагогічних і фахових навчальних дисциплін зосереджується увага студентів на комп'ютерних програмах та іграх для дітей. Дійсно, за сучасних умов життєдіяльності дитини з'явився новий вид гри – комп'ютерна, роллю якої неможна нехтувати. У цьому зв'язку цікавими нам видаються існуючі підходи до класифікації комп'ютерних програм, зокрема, для дітей

дошкільного віку (Ю. Горвець, І. Іванов, О. Кореганова, Г. Лаврентьєва, Л. Марголіс). Йдеться, зокрема, про доцільність розрізняти навчальні і розвивальні комп'ютерні програми, ігри-експерименти та ігри-розваги [3, с.10].

Вивчення й узагальнення творчого досвіду вищих педагогічних шкіл (ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомилинського, Рівенський державний гуманітарний університет) в аспекті результативної підготовки майбутніх вихователів до технологізації педагогічної діяльності засвідчили важливість індивідуалізації навчального процесу, персоналізації навчальної діяльності студентів та фасилітативної її підтримки в умовах бакалаврату. Саме такий підхід дозволяє ефективно формувати у студентів бакалаврату особливо цінну особистісно-професійну якість – стиль квазіпрофесійної діяльності. Принагідно зауважимо, що першим дослідником, який використав поняття «стиль» у психолого-педагогічній науці, вважається Ю. А. Самарін. Щодо сучасного розуміння стилю педагогічної діяльності, то вчені (А. І. Войтович, І. А. Зязюн, Е. А. Клімов, Е. Г. Костяшкін, В. С. Мерлін) здебільшого єдині, трактуючи означене поняття як усталену систему способів та прийомів, що використовує фахівець у педагогічній взаємодії, й яка обумовлена психологічно і психофізіологічно. До того ж доведено (Е. А. Клімов, В. С. Мерлін), що стиль не детермінований лише індивідуальністю суб'єкта, а формується як своєрідний «інтегральний ефект взаємодії суб'єкта та об'єкта». Ось чому здатність фахівця до творчості у професійній діяльності безпосередньо пов'язана із сформованістю у нього індивідуального стилю. Отож, дієвими формами організації навчально-виховного процесу у вище окресленому ракурсі визнано лекції-презентації, інтерактивні семінари, Web-квести для організації самостійної роботи студентів, вебінар для проведення індивідуально-групових консультацій, а також мережа елективних навчальних дисциплін (тематичних спецкурсів, спецсемінарів, факультативів).

Отже, підготовка майбутніх вихователів до технологізації педагогічної діяльності має розцінюватися не як самоціль, а як важливий показник конкурентоздатності фахівця, передумова забезпечення неперервності освіти особистості, ресурс розвитку наукової діяльності педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богущ А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика / А. М. Богущ, Н. В. Гавриш. – К, 2007.
2. Запорожець А.В. Избранные психологические труды : в 2-х томах. Т.2 : Психологическое развитие ребенка / А. В. Запорожець. – М. : Педагогика, 1986.
3. Лаврентьєва Г.М. Комп'ютерно-ігровий комплекс / Г. М. Лаврентьєва // Дошкільне виховання. – 2003. - № 1.

REFERENCES

1. Bohush, A. M., Havrysh, N. V. (2007). *Doshkilna lnhvodydyaktyka [Preschool linguodidactics]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Zaporozhets, A. V. (1986). *Izbrannyye psihologicheskyye trudy : v 2-kh tomakh. T.2 : Psihologicheskoye razvitiye rebenka [Chosen psychological works : two volumes. Vol. 2 : Psychological development of child]*. Moscow : Pedagogika [in Russian].

4. Мусина В. Изучение пространства профессиональной активности / В. Мусина // Практична психологія та соціальна робота. – 2014. – № 3.
5. Савотина Н.А. Стратегия развития технологий воспитания / Н. А. Савотина // Педагогика. – 2013. - № 5.
6. Селевко Г.К. Социально-воспитательные технологии / Г. К. Селевко. – М., 2002.

3. Lavrentieva, H. M. (2003). *Kompiuterno-ihrovyy kompleks [Computer and game complex]*. *Doshkilne vykhovannia – Preschool education, 1*. [in Ukrainian].
4. Musina, V. (2014). *Izuchenie prostranstva professionalnoy aktivnosti [Learning space of professional activity]*. *Prak-*

tichna psiholohiia ta sotsialna robota – Practical psychology and social work, 3 [in Russian].

5. Savotina, N. A. (2013). *Strategiya razvitiya tehnologiy vospitaniya* [Strategy of development of the educational technology]. *Pedagogika – Pedagogy*, 5 [in Russian].

6. Selevko, G. K. (2002). *Sotsialno-vospitatelnyie tehnologii* [Social and educational technologies]. Moscow [in Russian].

Н. В. Кичук

ТЕХНОЛОГИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ВОСПИТАТЕЛЯ ДОШКОЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ: НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМЫ

В статье рассматриваются вопросы профессиональной подготовки будущего специалиста дошкольного учреждения к технологизации педагогической деятельности; этот сегмент профессиональной подготовки бакалавров дошкольного образования рассматривается не как самоцель, а как ресурс научной деятельности специалиста.

Ключевые слова: дошкольное учебное заведение, технологический подход, технологизация профессиональной деятельности воспитателя.

N. V. Kichuk

TECHNIFICATION OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING: SOME ASPECTS OF A PROBLEM

The problem of the future preschool teachers' training for technification of pedagogical activity is investigated in the article. The author analyses the technological approach in the context of modern education. A brief analysis of preschool teachers' functions is presented in the article. The author points out the necessity of future teachers' readiness for searching for new teaching methods. This part of the professional training of preschool teachers at the bachelor degree level is considered not only as the end in itself, but as a resource of the future teachers' scientific talent. Considering the problem of students' competency for technification the author stresses that all the components of the educational process should be interconnected and interrelated. Pointing out the readiness of preschool teachers for the technification of the educational process, on the one hand, the author claims that we have to provide students with fundamental knowledge on those peculiarities of the preschool children's development that determine the choice of the educational forms. On the other hand, we have to influence students' awareness of the creative approach to the choice of the most effective technologies. The author of the article draws attention to the fact that the most efficient results in the process of preschool teachers' preparation to technification can be achieved through the individualization and personification of the education and its facilitative support at the level of the bachelor degree. The most efficient means of such educational organization are the following: lectures-presentations, interactive seminars, Web-quests for the individual student's work organization, webinars for individual and group tutorials and elective educational courses. Preschool teachers' preparation for the technification of their pedagogical activity is to be viewed not as an end in itself, but as an important index of the specialist's competitive ability, as a reason for providing the specialist's continuity of education.

Keywords: preschool educational institution, technological approach, technification of preschool teachers' professional activity.

Подано до редакції 08.09.14